

Motion angående judiskt liv i Stockholm

Motion av Andrea Hedin (M)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Andrea Hedin (M) har inkommit med en motion till kommunfullmäktige angående judiskt liv i Stockholm. I motionen framhålls att uppmärksammandet av judiskt liv i Stockholm är särskilt angeläget med anledning av samhällsutvecklingen och omvärldsläget. Det är enligt motionen av särskild vikt att uppmärksammandet och firandet av judiskt liv 250 år kommer många till del och därför bör vara tillgängligt i flertalet forum.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Judiska centralrådet, Judiska församlingen i Stockholm, judiska muséet och Svensk-israeliska handelskammaren.

Stockholms Stadshus AB, Judiska centralrådet, Judiska församlingen i Stockholm, judiska muséet och Svensk-israeliska handelskammaren har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret understryker vikten av en öppen, tolerant och inkluderande stad där judiskt liv ska främjas och alla former av rasism, inklusive antisemitism aktivt ska motverkas.

Kulturnämnden är i planeringsfasen av ett flertal insatser som ska genomföras i olika delar av staden under 250-årsfirandet och anser att staden bör se över ytterligare behov för att garantera den fysiska säkerheten för judiska institutioner och individer.

Utbildningsnämnden menar att demokratistärkande insatser för att motverka antisemitism och rasism är viktiga delar av skolans uppdrag. Nämnden kommer att på

alla sätt stödja förberedelserna för det judiska jubileumsåret och bidra till att uppmärksamma firandet av 250 år av judiskt liv i Sverige.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd delar motionärens synpunkter om att Stockholm ska vara en öppen, tolerant och inkluderande stad. Den handlingsplan mot rasism som staden planerar att ta fram kan bli ett bra stöd i det sammanhanget.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd menar att firandet av 250 år av judiskt liv i Stockholm är en viktig markör för stadens intentioner att stå upp för mänskliga rättigheter och de nationella minoriteterna, däribland judar.

Kungsholmens stadsdelsnämnd framhåller att firandet av 250 år av judiskt liv i Stockholm är en markering om att staden står upp för mänskliga rättigheter och de nationella minoriteterna och att firandet bör samordnas centralt.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det rödgröna styret i Stockholm ser mycket allvarligt på att de antisemitistiska hatbrotten ökat i Sverige och att judar i Stockholm uttrycker oro för sin säkerhet. All form av antisemitism ska med kraft bekämpas. Jag delar motionärens ställningstaganden om att Stockholm ska vara en öppen, tolerant och inkluderande stad där judiskt liv ska kunna utvecklas.

Judiskt liv och kultur är en viktig del av vårt kulturarv. Judar är en av Sveriges fem nationella minoriteter. För Stockholm som landets huvudstad är det viktigt att främja de nationella minoriteternas kultur. 250-årsjubileet av judiskt liv är ett viktigt tillfälle att uppmärksamma och visa den judiska kulturen för fler stockholmare

Flera av de punkter som motionären lyfter finns redan på agendan inom Stockholms stad. Stadens åtagande som samarbetspartner i firandet av 250 år av judiskt liv i Sverige, som äger rum år 2025, har beslutats av kommunfullmäktige i samband med budget för år 2024. I samarbete med Judiska församlingen i Stockholm arbetar flera av stadens nämnder med att förbereda aktiviteter som ska genomföras både på olika platser och digitalt.

Polismyndigheten utför kontinuerligt säkerhetsanalyser av specifika platser och gator i Stockholm samt i övriga delar av landet. Det pågår ett samarbete mellan polisen, trafikkontoret och stadsledningskontoret för att säkerställa trygghet och säkerhet vid vissa utpekade adresser i Stockholm. Stockholms stad följer upp och agerar utifrån de säkerhetsanalyser som Polisen gör.

Vid behov av säkerhetshöjande åtgärder kan berörda nämnder ansöka om trygghetsmedel för nödvändiga säkerhetsåtgärder från staden i syfte att rusta upp den offentliga miljön. En trygg offentlig miljö är en förutsättning för att alla medborgare ska kunna röra sig fritt och säkert, utan rädsla för diskriminering eller

hatbrott. Detta arbetssätt har visat sig vara effektivt och till exempel resulterat i att staden finansierat trafikhinder utanför Judiska församlingen på Warendorffsgatan.

Stadens arbete för att stärka tryggheten för judiska invånare är inte över förrän diskrimineringen och antisemitismen upphör. Ett partiöverskridande arbete för att uppnå detta är välkommet och min absoluta målsättning är att Stockholms stad alltid ska vara en trygg plats för judar och andra minoriteter.

Bilaga

Motion från Andréa Hedin (M) angående judiskt liv i Stockholm, dnr KS
2024/150-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen i sin helhet
2. Att därutöver anföra

Under 2024 förbereds firandet av 250 år judiskt liv i Sverige, ett firande som kommer att ske under 2025. Tyvärr sker detta i en tid då antisemitismen växer i både Sverige och världen. Judiska föräldrar vittnar om rädsla för att deras barn ska bli måltavlor för hot och våld. Rädslan har lett fram till att få unga judar i dag vågar bära judiska symboler. Det är en utveckling som hela samhället behöver vara med och motverka – inte minst Stockholms stad. Stockholm ska vara en öppen, tolerant och medmänsklig stad där judiskt liv ska kunna utvecklas i minst 250 år till. Öppenheten i samhället får aldrig tas för givet vilket är tydligt när anmälningarna om händelser med antisemitistiska motiv ökar.

Förslaget till en nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige konstaterar att kommunerna har en central roll i arbetet med den judiska minoriteten eftersom de ansvarar för verksamheter som är avgörande för ett stärkt judiskt liv, till exempel kultur, skola, modersmålsundervisning, äldreomsorg och trygghet. I dag arbetar kommunerna i lägre utsträckning med minoritetspolitik riktad mot den nationella minoriteten judar jämfört med de andra minoriteterna. Uppföljningsmyndigheterna har påtalat att judar får minst tillgång till sina minoritetsrättigheter på kommunal och regional nivå jämfört med andra nationella minoriteter och att den judiska minoriteten har sämre möjligheter till inflytande i frågor som är av betydelse i kommuner och regioner.

Moderaterna konstaterar att bedömningen att staden behöver göra mer för att garantera den fysiska säkerheten för judiska institutioner och människor i samband

med 250 års-firandet också delas av flertalet remissinstanser. Vi vill heller inte stänga dörren för att flera av de samarbeten och samtal som nu inleds med Stockholms flera judiska institutioner kan fortsätta även efter 250-års firandet. Mer behöver göras för att uppmärksamma judiskt liv även framöver, något som Stockholms stad har en viktig roll i.

Judiskt liv i Stockholm har starkt bidragit till den stad vi har idag och det är angeläget att vi bidrar till att bygga en grund för ytterligare 250 år av judiskt liv i Stockholm. Det försämrade omvärldsläget och den växande antisemitismen i samhället kräver att Stockholms stad höjer sina ambitioner kring uppmärksammandet av judiskt liv och därför bör motionen tillstyrkas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 11 september 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Kristina Lutz (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Andrea Hedin (M) har inkommit med en motion till kommunfullmäktige angående judiskt liv i Stockholm. I motionen framhålls att uppmärksammandet av judiskt liv i Stockholm är särskilt angeläget med anledning av samhällsutvecklingen och omvärldsläget. Det är enligt motionen av särskild vikt att uppmärksammandet och firandet av judiskt liv 250 år kommer många till del och bör därför vara tillgängligt i flertalet forum. Med anledning av ovanstående yrkar motionären att kommunfullmäktige beslutar:

- att medel tilldelas från central medelreserv till berörda nämnder i syfte att stärka den fysiska tryggheten på platser som är av särskild vikt för judar i Stockholm.
- att ett särskilt verksamhetsbidrag införs för judiska församlingen i Stockholm som syftar till att ge förutsättningar för ett långsiktigt säkerhetsbidrag.
- att staden ska vara en aktiv part i förberedelserna och genomförandet av firandet av 250 år av judiskt liv i Sverige.
- att staden tillsammans med trossamfund och civilsamhälle utformar ett stöd till pedagogisk verksamhet att uppmärksamma 250 år av judiskt liv i Stockholm.
- att firandet och uppmärksammandet av 250 år av judiskt liv i Stockholm sker på flera geografiska platser i staden.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Judiska centralrådet, Judiska församlingen i Stockholm, judiska muséet och Svensk-israeliska handelskammaren.

Stockholms Stadshus AB, Judiska centralrådet, Judiska församlingen i Stockholm, judiska muséet och Svensk-israeliska handelskammaren har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av en öppen, tolerant och inkluderande stad där judiskt liv ska främjas och alla former av rasism, inklusive antisemitism aktivt ska motverkas.

Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att lämna förslag till en nationell strategi för stärkande av judiskt liv i Sverige med fokus på överföringen av judisk kultur och jiddisch till yngre och framtida generationer. I utredningens betänkande föreslås en nationell strategi som ska genomföras under åren 2025–2034 med

utgångspunkt i Sveriges internationella åtaganden om skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråk. Den har fem målsättningar och föreslår även former för strategins genomförande, bland annat att särskilda pilotkommuner ska utses. Pilotkommunerna ska ges ett årligt statsbidrag för bland annat trygghetsskapande arbete. Om staden tilldelas medel som pilotkommun bör de nämnder som berörs av förslagen få del av detta, till exempel utbildningsnämnden, kulturnämnden och trafiknämnden. Gällande den judiska minoriteten har Norra innerstadens stadsdelsnämnd en särskilt viktig roll eftersom det finns flera judiska verksamheter inom stadsdelsområdet, till exempel synagogor och judisk förskola och grundskola.

På grund av det rådande omvärldsläget har säkerheten vid judiska institutioner hamnat i fokus för såväl polisen och säkerhetspolisen, samt hos stadens berörda förvaltningar och bolag. Det är i huvudsak polisen som genomför säkerhetsanalyser som sen kan resultera i säkerhetshöjande åtgärder vid israeliska och judiska objekt och intressen i Stockholm. Det pågår ett samarbete mellan polisen, trafikkontoret och stadsledningskontoret för att säkerställa trygghet och säkerhet vid vissa utpekade adresser i Stockholms stad. Berörda nämnder har möjlighet att ansöka om trygghetsmedel för investeringar i den offentliga miljön. Staden har på detta sätt exempelvis finansierat trafikhinder utanför Judiska församlingen på Wahrendorffsgatan.

I betänkandet föreslås också att 250-årsjubileumet för judiskt liv i Sverige nästa år särskilt ska uppmärksammas, något som staden välkomnar. I kommunfullmäktiges budget för 2024 fastställs följande:

Kommunstyrelsen ska i samråd med kulturnämnden och utbildningsnämnden samordna stadens deltagande i 250-årsjubileet för Judiskt liv i Sverige och gå in som samverkandepartner i firandet i Stockholm år 2025

Inom ramen för uppdraget stödjer staden Judiska församlingen i Stockholm som projektleder firandet, som pågår under hela 2025. Stödet inför jubileet sker genom såväl finansiellt bidrag som genom aktiv samverkan. Tanken enligt församlingen är att firandet ska innebära en folkbildnings-push och komma många till del. Flera av stadens nämnder, så som utbildningsnämnden, kulturnämnden och kommunstyrelsen, planerar flera aktiviteter i dialog och samverkan med Judiska församlingen i Stockholm. Insatserna planeras i dagsläget att genomföras såväl på flera geografiska platser i Stockholm som digitalt.

I övrigt fortsätter staden att synliggöra, utbilda och arrangera evenemang utifrån samtliga nationella minoriteters rättigheter, behov och viktiga dagar. Vid behov arbetar staden i nära samverkan med berörda, såsom arrangör, polismyndigheten samt förvaltningar och bolag, för att säkerställa hög grad av evenemangssäkerhet. Vidare har kommunfullmäktige nyligen beslutat om ett råd för nationella minoriteters rättigheter.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 juni 2024 följande.

Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Niclas Peyron (L), Hanna Werner m.fl. (M) och Jonas Naddebo (C), se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningens och stadsarkivets verksamheter spelar en viktig roll i att sprida kunskap, skapa gemenskap, vidga människors perspektiv och därigenom motverka antisemitism, rasism och antidemokratiska synsätt.

Kulturförvaltningen och stadsarkivet har som del i Stockholms stad en viktig roll i genomförandet av 250-års-firandet. Verksamheterna är i planeringsfasen av firandet. Ett flertal aktiviteter planeras i samverkan med andra aktörer. Aktiviteter kommer att äga rum i olika delar av staden. Bland annat ska Stadsmuseet samverka med Judiska museet kring stadsvandringar. Stadsarkivet kommer under 2025 att i sin väletablerade och välbesökta programverksamhet på olika sätt uppmärksamma judiskt liv i Stockholms historia.

Genom kontakter med judiska organisationer i Stockholm har kulturförvaltningen fått information om att säkerhetsinsatser utgör en betydande kostnadspost för dem. Kulturförvaltningen anser därför att staden bör se över ytterligare behov för att garantera den fysiska säkerheten för judiska institutioner och individer.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2024 följande.

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Hanna Werner med flera (M), Jan Jönsson (L) och Michaela Zankl (C), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Under 2022 genomfördes en kartläggning av förekomsten av antisemitism i stadens pedagogiska verksamheter. I rapporten ”Antisemitism i Stockholms skolor” lämnade rapportförfattarna förslag till områden för staden och utbildningsförvaltningen att utveckla och arbeta vidare med. Rekommendationerna rörde framför allt stärkt kompetensutveckling av lärare, tillskapandet av olika trygghetsskapande fora för judiska elever samt förbättrad samverkan mellan utbildningsförvaltningen, Forum för levande historia, Judiska museet och Förintelsemuseet. Förvaltningen har sedan rapporten togs fram en nära dialog med bland annat svenska kommittén mot

antisemitism (SKMA) och Forum för levande historia kring de kompetensutvecklingsinsatser som erbjuds skolpersonal. Utbildningsförvaltningen samarbetar även med den nationella projektledaren från Judiska Centralrådet inför firandet av jubileet ”Judiskt liv i Sverige” 2025. Projektledaren har bland annat bjudits in till förvaltningens nätverk för nationella minoriteter för att sprida information om jubileumsåret 2025.

På utbildningsförvaltningen finns sedan flera år tillbaka tre centralt placerade samordnare som på olika sätt stöttar stadens skolor i deras demokratistärkande arbete. Kontinuerligt genomförs aktiviteter som syftar till att sprida kunskap om de nationella minoriteterna, deras utsatthet, diskriminering och rasism historiskt och i nutid. Samordnaren i våldsprevention har i uppdrag att i sin tjänst planera utbildningar och studieresor för lärare, rektorer och elever till minnesplatser kopplade till Förintelsen. Resorna genomförs i samarbete med svenska kommittén mot antisemitism (SKMA). Intresset för att delta i dessa resor är stort. Då det statsbidrag som finansierat tidigare resor upphört bekostar utbildningsförvaltningen numera dessa resor ur egen budget.

Under 2024 planeras en föreläsningsserie som riktar sig till skolledare och pedagoger i stadens skolor. Föreläsningarnas syfte är att sprida kunskap om den historiska och nutida diskriminering och rasism som minoriteterna utsatts och utsätts för. Här ingår antisemitism och antiziganism som teman. I serien deltar bland annat föreläsare från Skolverket, Sveriges museum om Förintelsen, Föreningen Förintelsens Överlevare, Forum för Levande Historia och Malmö stad. Förvaltningen genomför även en serie riktade föreläsningar om antisemitism och antiziganism som vänder sig till stadens studie- och yrkesvägledare, personal på central förvaltning samt skolledare i förskola och gymnasium.

Inom utbildningsförvaltningens stödenhet Medioteket erbjuds lärresurser, kompetensutveckling och stöd till pedagogisk personal. Här finns en stor mängd material, information och inspiration i form strömmande filmer, litteratur och historiskt källmaterial för skolor att ta del av i undervisningen om antisemitism och judiskt liv i Sverige. Förvaltningen erbjuder även kostnadsfria skolvisningar för låg- och mellanstadieklasse på Judiska muséet. Skolorna kan välja mellan två visningar; ”Chag Sameach – om judiska högtider och traditioner” eller ”Äter judar falukorv? – en introduktion till judisk praktik och tankevärld”.

Demokratistärkande insatser för att motverka antisemitism och rasism är viktiga delar av skolans uppdrag. Det har även varit ett prioriterat område för utbildningsförvaltningen under lång tid där förvaltningen i sin organisation stödjer och stöttar skolorna i det ständigt pågående arbetet. I läroplanen finns övergripande mål och riktlinjer för att främja demokratiska värderingar, mänskliga rättigheter och att motverka diskriminering och främlingsfientlighet. Det innebär att skolor förväntas inkludera ämnen som behandlar dessa frågor, till exempel undervisning om antisemitism som en del av en bredare diskussion om intolerans och hatbrott. Det är ett kontinuerligt arbete i skolans vardag.

Förvaltningen kommer att på bästa sätt medverka i förberedelserna för det judiska jubileumsåret och bidra till att uppmärksamma firandet av 250 år av judiskt liv i Sverige.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2024 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Henrik Virro m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens synpunkter om att Stockholm ska vara en öppen, tolerant och inkluderande stad. Den handlingsplan mot rasism som staden planerar att ta fram kan bli ett bra stöd i det sammanhanget.

Vad som i motionen avses med ”berörda nämnder” som föreslås tilldelas medel anser förvaltningen vara oklart, och har därför inga synpunkter på det.

När det gäller verksamhetsbidrag för judiska församlingen, konstaterar förvaltningen att det finns en särskild myndighet som ger bidrag till trossamfund, Myndigheten för stöd till trossamfund. Där kan trossamfund söka bidrag, bland annat för säkerhetshöjande åtgärder.

Enligt förvaltningens bedömning vore det bra om staden deltar och uppmärksammar firandet av 250 år av judiskt liv i Stockholm, då det skulle uppfattas som en markering om att staden står upp för mänskliga rättigheter och de nationella minoriteterna, däribland judar.

Att tillsammans med trossamfund och civilsamhälle ge stöd till pedagogisk verksamhet för att uppmärksamma 250 år av judiskt liv i Stockholm är förvaltningen tveksam till. Det framgår inte om motionären med det menar även förskola och det saknas en beskrivning av hur det skulle kunna organiseras och administreras. Det bör vara upp till varje verksamhet att bedöma utrymmet och omfattningen av firandet och hur det lämpligen skulle kunna uppmärksammas.

Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2024 följande.

Förvaltningen föreslår att Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation av Aras Amin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens synpunkter om att Stockholm ska vara en öppen, tolerant och inkluderande stad. Enligt förvaltningens bedömning vore det bra om staden deltar och uppmärksammar firandet av 250 år av judiskt liv i Stockholm. Detta går helt i linje med att staden står upp för mänskliga rättigheter och de nationella minoriteterna, däribland judar. Förvaltningen anser att den fysiska säkerheten kring arrangemangen bör säkerställas med tanke på den alltmer ökande antisemitismen i samhället.

De berörda nämnder som föreslås tilldelas medel anser förvaltningen vara oklart, och har därför inga synpunkter på det, inte heller på det verksamhetsbidrag för att långsiktigt öka säkerheten som föreslås.

Förvaltningen uppfattar det som oklart vilka verksamheter som avses där motionären föreslår att tillsammans med trossamfund och civilsamhälle ge stöd till pedagogisk verksamhet för att uppmärksamma 250 år av judiskt liv i Stockholm. Varje verksamhet bör bedöma möjligheten, omfattningen och utrymmet för att uppmärksamma och fira 250 år judiskt liv och omfattningen av firandet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 juni 2024 följande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Henrik Sjölander m.fl. (M) och Charlotta Schenholm (L), se Reservationer m.m.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm ska vara en öppen, tolerant och inkluderande stad. Enligt en rapport från BRÅ är det fem gånger ökning av anmälda hatbrott med antisemitistiska motiv under hösten 2023 jämfört med samma period 2022 (källa: bra-1188). Inom staden pågår arbetet med att ta fram ett stadsövergripande MR-program på stadsledningskontoret, som förvaltningen anser kan bli ett bra stöd i arbetet med att Stockholm ska vara öppen, tolerant och inkluderande, tillsammans med tillhörande handlingsplaner såsom handlingsplan mot rasism och de nationella minoriteternas rättigheter. Att staden deltar och uppmärksammar firandet av 250 år av judiskt liv i Stockholm är en markering om att staden står upp för mänskliga rättigheter och de nationella minoriteterna, däribland judar.

Om staden väljer att uppmärksamma firandet av judiskt liv i Stockholm så bör det samordnas centralt. Stadsledningskontoret har redan idag ansvar för att samordna,

utveckla och följa upp en rad olika stadsövergripande frågor, såsom mänskliga rättighetsfrågor inklusive nationella minoriteter samt kontakter med civilsamhället.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Reservation av Niclas Peyron (L), Hanna Werner m.fl. (M) och Jonas Naddebo (C)

Niclas Peyron (L), Hanna Werner m.fl. (M) och Jonas Naddebo (C) föreslår att nämnden tillstyrker motionen, och anför därutöver följande:

Under 2024 förbereds firandet av 250 år judiskt liv i Sverige, ett firande som kommer att ske under 2025. Tyvärr sker detta i en tid då antisemitismen växer i både Sverige och världen. Judiska föräldrar vittnar om rädsla för att deras barn ska bli måltavlor för hot och våld. Rädslan har lett fram till att få unga judar i dag vågar bära judiska symboler. Det är en utveckling som hela samhället behöver vara med och motverka – inte minst Stockholms stad. Stockholm ska vara en öppen, tolerant och medmänsklig stad där judiskt liv ska kunna utvecklas i minst 250 år till. Öppenheten i samhället får aldrig tas för givet vilket är tydligt när anmälningarna om händelser med antisemitistiska motiv ökar.

Förslaget till en nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige konstaterar att kommunerna har en central roll i arbetet med den judiska minoriteten eftersom de ansvarar för verksamheter som är avgörande för ett stärkt judiskt liv, till exempel kultur, skola, modersmålsundervisning, äldreomsorg och trygghet. I dag arbetar kommunerna i lägre utsträckning med minoritetspolitik riktad mot den nationella minoriteten judar jämfört med de andra minoriteterna. Uppföljningsmyndigheterna har påtalat att judar får minst tillgång till sina minoritetsrättigheter på kommunal och regional nivå jämfört med andra nationella minoriteter och att den judiska minoriteten har sämre möjligheter till inflytande i frågor som är av betydelse i kommuner och regioner.

Judiskt liv i Stockholm har starkt bidragit till den stad vi har idag och det är angeläget att vi bidrar till att bygga en grund för ytterligare 250 år av judiskt liv i Stockholm. Det försämrade omvärldsläget och den växande antisemitismen i samhället kräver att Stockholms stad höjer sina ambitioner kring uppmärksammandet av judiskt liv och därför bör motionen tillstyrkas.

Kulturförvaltningen och stadsarkivet är som remissvaret uttrycker i planeringsfasen för ett flertal insatser som ska genomföras i olika delar av staden under 250-årsfirandet. Moderaterna delar även bedömningen att staden behöver göra mer för att garantera den fysiska säkerheten för judiska institutioner och människor i samband med 250 års firandet. Vi vill heller inte stänga dörren för att flera av de samarbeten och samtal som nu inleds med Stockholms flera judiska institutioner kan fortsätta även efter 250-års firandet. Mer behöver göras för att uppmärksamma judiskt liv även framöver, något som Stockholms stad har en viktig roll i.

Utbildningsnämnden

Reservation av Hanna Werner med flera (M), Jan Jönsson (L) och Michaela Zankl (C)

1. Att tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra:

Under 2024 förbereds firandet av 250 år judiskt liv i Sverige, ett firande som kommer att ske under 2025. Tyvärr sker detta samtidigt som antisemitismen växer i samhället. Stockholm ska vara en öppen, tolerant och medmänsklig stad där judiskt liv ska kunna utvecklas i minst 250 år till. Öppenheten i samhället får aldrig tas för givet vilket är tydligt när anmälningarna om händelser med antisemitistiska motiv ökar.

Förslaget till en nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige konstaterar att kommunerna har en central roll i arbetet med den judiska minoriteten eftersom de ansvarar för verksamheter som är avgörande för ett stärkt judiskt liv, till exempel kultur, skola, modersmålsundervisning, äldreomsorg och trygghet. I dag arbetar kommunerna i lägre utsträckning med minoritetspolitik riktad mot den nationella minoriteten judar jämfört med de andra minoriteterna. Uppföljningsmyndigheterna har påtalat att judar får minst tillgång till sina minoritetsrättigheter på kommunal och regional nivå jämfört med andra nationella minoriteter och att den judiska minoriteten har sämre möjligheter till inflytande i frågor som är av betydelse i kommuner och regioner.

Judiskt liv i Stockholm har starkt bidragit till den stad vi har idag och det är angeläget att vi bidrar till att bygga en grund för ytterligare 250 år av judiskt liv i Stockholm. Det försämrade omvärldsläget och den växande antisemitismen i samhället kräver att Stockholms stad höjer sina ambitioner kring uppmärksammandet av judiskt liv och därför bör motionen tillstyrkas.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation av Henrik Virro m.fl. (M)

Se reservation i utbildningsnämnden.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Aras Amin m.fl. (M)

Se reservation i utbildningsnämnden.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Henrik Sjölander m.fl. (M) och Charlotta Schenholm (L)

Se reservation i utbildningsnämnden.